

ПРОУЧВАНЕ НИВОТО НА ИНФОРМИРАНОСТ ЗА БЕДСТВЕНИ СИТУАЦИИ НА СТУДЕНТИ СПЕЦИАЛНОСТ „МЕДИЦИНА“ В МУ-ВАРНА

Мария Пантелеева, Христианна Романова

*Катедра по хигиена, медицина на бедствените ситуации и епидемиология
УНС по Медицина на бедствените ситуации
Медицински университет – Варна*

A SURVEY AMONG MEDICAL STUDENTS ON THE LEVEL OF KNOWLEDGE OF DISASTER SITUATIONS AT MEDICAL UNIVERSITY-VARNA

Maria Panteleeva, Hristianna Romanova

*Department of Hygiene, Disaster Medicine and Epidemiology
Disaster Medicine Subdepartment
Medical University – Varna*

РЕЗЮМЕ

Проведено е анкетно проучване сред студенти 2-ри курс специалност „Медицина“ в МУ-Варна. Анкетирани са 118 души българоезично обучение и 108 –англоезично, относно знанията им за бедствени ситуации, каква предварителна информация имат за справяне с тях и от какви източници, както и за желанията им да разширят допълнително познанията си. Използван е методът на пряка индивидуална анкета с анкетна карта, включваща 26 въпроса. От тях 20 са затворени, а 6 – отворени.

Изводите показват, че според повечето участници от двете групи в анкетата те са имали само частични и непълни знания за справяне с бедствия преди обучението по МБС в МУ-Варна. След обобщаване на отговорите им може да заключим, че анкетираните студенти в по-голямата си част считат, че са получили достатъчна подготовка за справяне в реална ситуация. И двете групи респонденти смятат, че на практика ще се справят най-добре с оказване на ПМП при травматизъм. Посочват, че този раздел от материала им е най-интересен и че желаят допълнителни часове за обучение на първо място по тези теми.

ABSTRACT

A survey was held among second year medical students at Medical University-Varna. 118 Bulgarian students were interviewed as well as 108 students in the English-language program, on their knowledge of handling disaster situations, what preliminary information did they have on the topic and where from, as well as their wishes to further expand their knowledge. A direct individual survey was used, consisting of 26 questions: 20 - closed and 6 - open questions.

The conclusions show that according to the bigger part of the participants in both groups of the survey they had only partial and not sufficient knowledge to deal with disaster situations before the Disaster Medicine training course at MU-Varna. After summarizing the answers we can conclude that most of the interviewed students believe that they have received sufficient training to deal with a real situation. Both groups of respondents consider that in a real situation they will best cope with providing first aid in traumatism, indicating also that this section of the material is the most interesting for them and they want additional hours of training on the topic.

Respondents in their majority are correctly informed about possible natural disasters in Varna region, and the difference in their answers to specific questions related to acute mass intoxication is due

Анкетираните в по-голямата част се ориентират правилно относно възможните природни бедствия, характерни за Варненски регион, а разликата в отговорите на конкретните въпроси, свързани с остри масови интоксикации, на студентите БЕО и АЕО се дължи на факта, че първите са анкетираны непосредствено след излизане от изпит по МБС, а студентите АЕО – два месеца по-късно. След обсъждане на отговорите на анкетираните, подготовката им по МБС за студентите БЕО оценяваме като отлична, а за студентите АЕО – като много добра.

Ключови думи: бедствени ситуации, медицина на бедствените ситуации, обучение, подготовка

УВОД

Анализът на статистическите данни показва зачестяване в последните години на бедствията и катастрофите в световен мащаб. Организацията на медицинското осигуряване на населението е основна задача на здравната система на всяка държава. От подготовката на здравните кадри на една страна зависи нейната ефективност при бедствия. Това определя значението и мястото на „Медицина на бедствените ситуации“ (МБС) в обучението на студентите медици. Дисциплината разглежда различни бедствени ситуации, на които може да бъде изложено населението, и подготовката за справяне с тях с цел избягване или редуциране на неблагоприятните въздействия върху хората и околната среда. Тя е едно от най-големите предизвикателства в обучението на студентите медици поради своята мултидисциплинарност. Основната цел на МБС е превенцията на пораженията, лечението и лечебно-евакуационното осигуряване на пострадалите. Това обуславя мястото и значението на дисциплината в обучението на бъдещите лекари, призвани да станат гръбнак на здравната система. Колкото по-подготвени са те, толкова по-качествено и своевременно ще окажат първа медицинска и лекарска помощ за ликвидиране на последствията от природни и антропогенни катастрофи. Без познания по МБС нито един лекар не би се справил с разнообразните проблеми, които биха възникнали при бедствие.

МАТЕРИАЛ И МЕТОДИ

Проведено е анкетно проучване с цел събиране на информация за нивото на предварител-

to the fact that the students in the Bulgarian language program were interviewed immediately after final exam in Disaster Medicine while students in the English language program - were interviewed two months later.

Keywords: disaster situations, disaster medicine, education, training

ни знания, както и на степента на подготовка по време на обучението по „Медицина на бедствени ситуации“ на студентите от II курс в МУ-Варна, специалност „Медицина“, за справяне с аварии и катастрофи в реална ситуация.

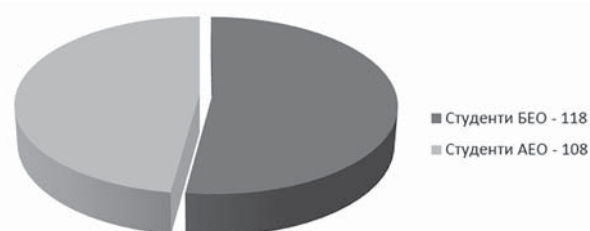
Използвахме метода на пряка индивидуална анкета чрез разработена анкетна карта с 26 въпроса: 20 затворени и 6 отворени. Част от затворените въпроси (11 на брой), освен предложени отговори, дават възможност и за лично мнение на анкетираните.

Индивидуалната емпирична информация е събирана в продължение на два месеца, като са обработени и анализирани 226 анкетни карти. От тях – 118 са попълнени от студенти българоезично обучение (БЕО) и 108 – студенти англоезично обучение (АЕО).

Осъществен е оглед на всеки попълнен въпросник. Процентът на отказалите се от проучването е в рамките на 10%.

РЕЗУЛТАТИ И ОБСЪЖДАНЕ

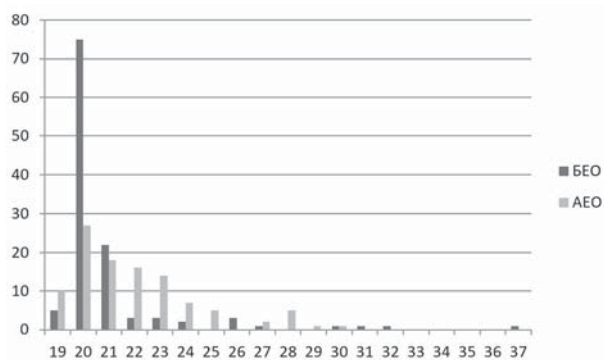
Анкетирани са 118 души българоезично обучение и 108 – англоезично.

Фиг. 1. Брой анкетираны студенти

От 226 анкетираны студенти 118 са българи (52.21%), а 108 – чуждестранни (47.79%). 34.75% от

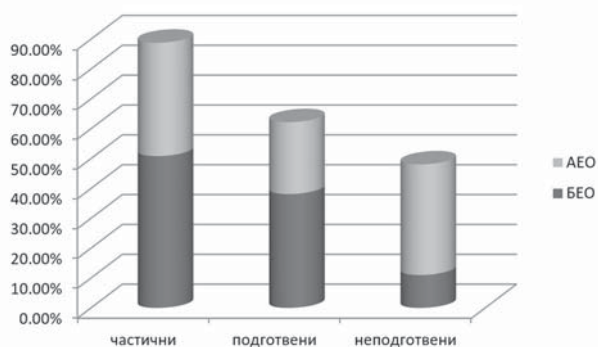
студентите БЕО са от гр. Варна, а 66.11% от студентите АЕО са от Германия.

Фиг. 2. Разпределение на анкетираните студенти по възраст

Възрастта на попълнените анкетните карти е между 19 и 37 г. за българите и 19 и 30 г. за чуждестранните студенти. И в двете групи най-голям дял имат 20-годишните, от българите – 63.56%, и от англезичните – 25%. Средната възраст на студентите БЕО е 20,71 години, а на студентите АЕО – 20,52 години.

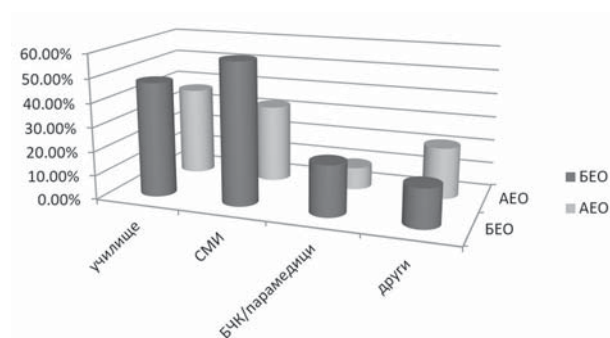
Разделението по пол е както следва: 45.13% жени и 54.87% мъже. Сред анкетираните българи преобладават жените – 53.39% спрямо 46.61% мъже. Съотношението сред чуждестранните студенти е обратно, преобладават мъжете – 63.89%, спрямо 36.11% жени.

Фиг. 3. Имате ли знания за бедствия преди началото на обучението по МБС?

При въвеждащия въпрос, изследващ мнението на респондентите, дали са имали предварителни знания за бедствия преди началото на обучението по МБС, половината от студентите БЕО – 50.85%, са отговорили с „частични“, спрямо 37.96% от студентите АЕО. Прави впечатление, че повечето от останалите българи смятат, че са подготвени – 38.14%, и само 11.02% са отговорили, че нямат предишни знания. Съотношението при студентите АЕО е обратно – 37.04% не смя-

тат, че имат предишни знания и само 24.07% – че имат такива.

Фиг. 4. От къде сте получили предварителни знания за бедствията?

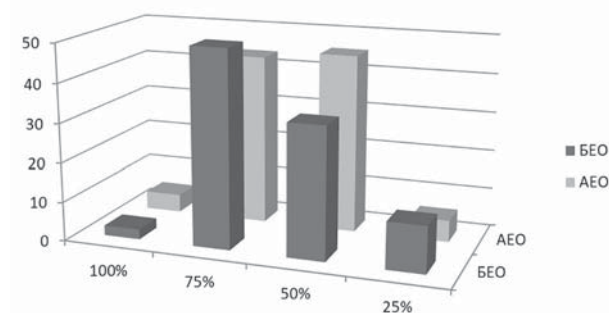
На въпроса, от къде са получили предварителни знания за бедствията преди началото на обучението по МБС, студентите БЕО посочват в 47.46% – училище, 58.47% – средствата за масова информация, и 21.00% – БЧК. 16.10% са дали други отговори. Повече от един отговор са дали 30.51% от анкетираните.

На същия въпрос студентите АЕО посочват следните отговори: 37.04% – в училище, 32.41% – от средствата за масова информация, и 9.26% посочват, че имат предварителна подготовка и са работили като парамедици. 21.30% са посочили други източници на информация, 13.89% са дали повече от един отговор и 13.89% не са отговорили.

Следващият въпрос касае самооценка на студентите дали са достатъчни предварителните им знания, за да се справят в реална ситуация. Тук и двете групи са отговорили преобладаващо с „не“ – 72.89% от студентите БЕО и 52.78% от студентите АЕО. Само 8.64% от БЕО, докато почти четири пъти повече от студентите АЕО, смятат, че предварителните им знания са достатъчни за справяне с реална ситуация.

Седем от въпросите в анкетата разглеждат различни страни от подготовката по МБС по време на семестъра. На въпроса дали са достатъчни часовете, предвидени в програмата, почти еднакъв процент от студентите БЕО и АЕО (съответно 39.83% и 39.81%) смятат, че са заложили достатъчно часове за упражнения. Близки са и отговорите, касаещи лекциите (9.32% и 11.11%), както и лекции и упражнения едновременно (26.27% и 20.37%). Въпреки това на следващия въпрос – дали са подготвени по-скоро практически или теоретически, по-голямата част от анкетираните посочват „теоретически“ (78.81% – БЕО и 66.67% – АЕО). Практически подготвени

се чувстват само 17.80% от студентите българоезично обучение и 25.00% от студентите англоезично обучение.

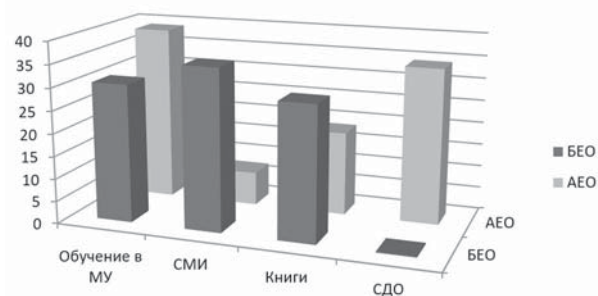

Фиг. 5. Оценете в проценти степента си на подготовка

На въпроса да оценят в проценти степента си на подготовка, максималните 100% са посочили само 2.54% от БЕО и 4.63% от АЕО. Половината от студентите българоезично обучение са отговорили „75%“, една трета – „50%“, и 11.86% – „25%“. Студентите АЕО са дали близки отговори за 75% и 50% – съответно 43.52% и 45.37%, и 5.56% са дали оценка на знанията си „25%“. Желание за допълнителни часове заявяват почти всички студенти, като най-голям процент и в двете групи искат още занимания по травматизъм – 65.25% от студентите БЕО и половината от АЕО. На второ място студентите БЕО дават предпочитание на масовите интоксикации и радиацията – съответно 49.15% и 29.66%, а 29.63% от студентите АЕО – на организация / мениджмънт. 14.41% от българските и 8.83% от англоезичните студенти искат допълнителни занимания за справяне с морски инциденти. Почти еднакъв процент от анкетираните са доволни от преподавателите си – 90.68% от БЕО и 89.81% от АЕО. На въпроса „Считате ли, че сте подготвен да окажете ПМП в реална ситуация?“, 62.71% от студентите БЕО и 68.52% от студентите АЕО отговарят положително, а съответно само 11.02% и 16.67% – отрицателно. И двете групи анкетираните смятат, че най-добре ще се справят с реална ситуация за оказване на ПМП при травматизъм – 78.81% при БЕО и 76.85% при АЕО.

Как се подготвят студентите медици в други държави за справяне с бедствени ситуации, студентите БЕО в 91.53% не знаят, докато студентите АЕО в 38.89% не знаят, а една четвърт не са отговорили.

На въпроса „Кой раздел от МБС ви е най-интересен?“, и двете групи посочват с приоритет „Травматизъм“ – 65.25% БЕО и 51.85% от АЕО.

Фиг. 6. Как предпочитате да повишите знанията си за справяне с бедствени ситуации?

Относно повишаването на знанията и двете групи предпочитат на първо място допълнително обучение в МУ-Варна (30.51% БЕО и 38.89% АЕО), но докато студентите БЕО слагат на второ място средствата за масова информация (35.59%) и на трето – книгите (29.66%), то за студентите АЕО на второ място е следдипломното обучение в МУ-Варна (34.26%), а на трето – книгите (18.52%).

На въпроса „Кои бедствия са характерни за Варненски регион?“, и двете групи посочват на първо място природните бедствия (76.27% при БЕО и 83.33% при АЕО). От останалите изброени бедствия студентите БЕО слагат на второ място химичните аварии (61.86%), студентите АЕО – също, но в много по-малка степен (12.96%).

Двете групи анкетираните в по-голямата част се ориентират правилно относно възможните природни бедствия за Варненски регион. Разликата в отговорите на двете групи студенти – БЕО и АЕО – на конкретните въпроси, свързани с остри масови интоксикации (като например кои химични вещества може да доведат до катастрофа в региона или в родните им места, при кои отравяния има антидоти, в кои случаи се ползват амилнитрит и атропин, както и има ли противоотрова при отравяне с въглероден оксид), се дължи на факта, че първите са анкетираните непосредствено след излизане от изпит по МБС, а студентите АЕО – два месеца по-късно. Това е причина и за големия процент студенти АЕО, неотговорили на тези въпроси.

ИЗВОДИ

1. Повечето от участниците в анкетата и в двете групи смятат, че са имали само частични знания за справяне с бедствени ситуации преди обучението по МБС в МУ-Варна, като студентите БЕО са посочили за източник на информация в по-голяма степен средствата за масова информация и в по-малка – училището, докато студентите АЕО са посочили на първо

място училището и на второ – средствата за масова информация.

2. И двете групи респонденти смятат, че не са достатъчни предварителните им знания – 72.89% от студентите БЕО и 52.78% от студентите АЕО.
3. След обобщаване на отговорите им може да заключим, че анкетираните студенти в по-голямата си част считат, че са получили достатъчна подготовка – 75% за справяне в реална ситуация.
4. И двете групи респонденти смятат, че в реална ситуация ще се справят най-добре с оказване на ПМП при травматизъм, посочват, че този раздел от материала им е най-интересен и желаят допълнителни часове за обучение по темата.
5. И двете групи анкетираните в по-голямата част се ориентират правилно относно възможните природни бедствия за Варненски регион, а разликата в отговорите на конкретните въпроси, свързани с остри масови интоксикации, на студентите БЕО и АЕО се дължи на факта, че първите са анкетираните непосредствено след излизане от изпит по МБС, а студентите АЕО – два месеца по-късно.
6. След обсъждане на отговорите на анкетираните подготовката им по МБС оценяваме за студентите БЕО като отлична, а за студентите АЕО – като много добра.

Факултета по фармация. Научно-практическа конференция „Предизвикателства при обучението на магистър-фармацевти, Варна, 1.11.2014.

6. Стратегия за намаляване на риска от бедствия 2014-2020, София, 2014.
7. Bellanger C., M. Sabbe, M. VanBouwelen, M. Debacker, H. Delooz, E. Dhondt. Teaching Disaster Medicine in Belgium. Journal of Prehospital and Disaster Medicine, 1999, vol.14, Supplement S1, month 3, 96-96.
8. James J., Benjamin G., Burkle F. Jr, Gebbie K., Kelen G, Subbarao I. Disaster Medicine and Public Health Preparedness: A Discipline for All Health Professionals. Disaster Medicine and Public Health Preparedness, 2010, 4, 102-107. doi:10.1001/dmp.v4n2.hed10005.
9. Hell K., P. Pike. Training of Physicians in Disaster Medicine. Journal of Prehospital and Disaster Medicine, 1985. 1, 106-107.
10. Preobrazhenskiy V. National Strategy For Training Disaster Medicine Service Experts in Russia, Prehospital and Disaster Medicine, 2005, 20, 144-144. doi:10.1017/S1049023X00015235.

ЛИТЕРАТУРА

1. Попзахариева, В. Медицина на катастрофите. Ст. Загора, Знание ООД, 1995.
2. Мардироян, Г., Б. Рангелов, А. Близнаков. Природни бедствия – възникване, последици, защита. София, АВИТ КОНСУЛТ, 2011.
3. Романова, Хр., Н. Радева, М. Пантелеева. Възможни аварии и последици за Варна // Съюз на учените – Варна. Известия на СУ-Варна. София, „Медицина и екология“, 2, 2013, том XVIII, с. 58-62.
4. Романова, Хр. Потенциални антропогенни екокатастрофи във Варненски регион. Стратегия за защита на населението и запазване на биоразнообразието. МУ-Варна, 2014.
5. Романова, Хр., М. Пантелеева. Место и значение на „Медицина на бедствените ситуации“ в обучението на студентите от

Адрес за кореспонденция:

Мария Пантелеева
УНС по медицина на бедствените ситуации
Медицински университет
„Проф. д-р П. Стоянов“ - Варна
Варна, ул. „Брегалница“ №3, ет. 4
e-mail: Maria.Panteleeva@mu-varna.bg